

Međunarodna znanstvena konferencija „Ethno-political conflicts between the Adriatic and the Aegean in the 1940s: the long-term impact on diplomacy and cultures of memory“, Beč, 3.-4. srpnja 2014.

U organizaciji interdisciplinarne istraživačke platforme „Wiener Osteuropaforum“ i u suradnji s Institutom za bizantske i moderne grčke studije te Institutom za suvremenu povijest Sveučilišta u Beču, tijekom 3. i 4. srpnja 2014. održana je međunarodna znanstvena konferencija s temom etno-političkih sukoba u grčkom dijelu Makedonije, u Julijskoj krajini i austrijskoj Koruškoj tijekom 40-ih godina prošlog stoljeća. Još od raspada Austro-Ugarske i Osmanskog Carstva spomenute su pokrajine bile u žarištu teritorijalnih sporova Grčke, Italije i Austrije s jedne te Bugara, Makedonaca, Srba, Hrvata i Slovenaca s druge strane. Organizatori (Adamantios Skordos, Nathalie Soursos i Florentine Kastner) zamislili su konferenciju kao mjesto na kojem će probrani mladi doktorandi, postdoktorandi, ali i iskusni istraživači razmijeniti svoja saznanja o spomenutim događajima iz perspektive diplomatske povijesti, kulture sjećanja, interdisciplinarne i transnacionalne perspektive itd.

U uvodnom je predavanju Adamantios Skordos istaknuo da ova konferencija predstavlja prvi pokušaj usporedbe konflikata u spomenutim geografskim cjelinama kroz proučavanje utjecaja ideja panslavizma, komunizma i antislavenskog diskursa na odnose slavenskih i neslavenskih naroda na području od Austrije do Grčke. Ustvrdio je da je panslavistička ideja bila naširoko proučavana, ali je manje pažnje posvećeno intenzivnoj preokupaciji neslavenskih europskih naroda (Britanaca, Nijemaca, Austrijanaca, Talijana, Rumunja, Mađara, Grka i dr.) „panslavenskom prijetnjom“ tijekom 19. stoljeća. Ona se u 20. stoljeću razvila u sukob ideje slavenskog jedinstva kroz širenje komunizma i demonizacije „komunističkog panslavizma“ i „slavokomunizma“ kao bitnih sastavnica nacizma, fašizma i drugih desnih političkih pokreta.

U prvoj sekciji nazvanoj „Komunizam, panslavizam, iredentizam“ izlagala su trojica istraživača. Jan Claas Behrends govorio je o načinima na koje je panslavenska retorika korištena u transnacionalne mobilizacijske i propagandne svrhe u Sovjetskom Savezu tijekom Drugoga svjetskog rata i na početku hladnog rata (1941.-1949.). Stefan Troebst analizirao je Slavenski kongres održan u Beogradu 1946. uspoređujući ga s kasnijim sukobom Jugoslavije i Sovjetskog Saveza putem Kominforma te okretanjem Jugoslavije prema osnivanju Pokreta nesvrstanih, a Sovjetskog Saveza prema „proleterskom internacionalizmu“. Boris Stamenić je na primjeru Sinjske alke govorio o talijansko-jugoslavenskom graničnom konfliktu od svibnja 1945. do kolovoza 1947. kao izvoru za političko mobiliziranje u Jugoslaviji.

U sekciji pod nazivom „Makedonija“ izlagala su trojica znanstvenika. Basil C. Gounaris izlagao je o antislavizmu i antikomunizmu u grčkom dijelu Makedonije tijekom i nakon Grčkoga građanskog rata, za koji je ustvrdio da je u spoju s nacionalizmom bio i ostao ključna sastavnica grčke političke scene sve do danas. Teon Djingo je govorio o sudbini dvije skupine djece izbjeglica odvedenih iz Grčke za vrijeme Grčkoga građanskog rata: prva je skupina poslana u devet zemalja istočne Europe, gdje su odgojena u socijalističkom duhu i na grčkom i makedonskom jeziku; druga je skupina premještena na brigu grčke kraljice Frederike i odgojena u grčkom monarhističkom duhu i na grčkom jeziku.

Njegovo se istraživanje temelji na principima oralne povijesti i na preko 900 intervjuva s pripadnicima spomenutih dječjih skupina. George Kalpadakis govorio je o grčko-jugoslavenskim diplomatskim odnosima od 1959. do 1974. u uvjetima hladnog rata, sukobu oko neriješenog makedonskog pitanja i njegovu utjecaju na cjelokupne grčko-jugoslavenske odnose u navedenom razdoblju.

Sekcija „Julijska krajina“ sastojala se od tri izlagača. Petar Bagarić govorio je o konfliktu ideja nacionalizma i internacionalizma u propagandi monarhističke i komunističke Jugoslavije tijekom borbi s Italijom za kontrolu nad gradovima Zadrom i Pulom prije, tijekom i nakon Drugoga svjetskog rata. Karlo Ruzicic-Kessler govorio je o Tršćanskom pitanju od 1945. do 1954. s posebnim osvrtom na njegove internacionalne i transnacionalne aspekte i zaključio da je nemoguće proučavati spomenutu problematiku bez sagledavanja sveukupnih međunarodnih odnosa toga vremena. Saša Mišić govorio je o posljedicama koje su diplomatski odnosi Italije i Jugoslavije od 1954. do 1975. imali na socijalni i ekonomski položaj talijanske i jugoslavenske nacionalne manjine u tim državama.

Sekcija „Koruška“ bila je sastavljena od četiri izlaganja. Peter Pirker govorio je o djelatnosti britanske organizacije *Special Operations Executive* (SOE) u Austriji tijekom Drugoga svjetskog rata s ciljem pomaganja partizanskog otpora nacističkoj Njemačkoj i njezinu utjecaju na poslijeratne transnacionalne odnose u toj regiji. Valentin Sima govorio je o fenomenima antislavizma i antikomunizma u odnosu vlasti u Koruškoj spram slovenske manjine i partizanskog pokreta u Sloveniji tijekom Drugoga svjetskog rata. Petra Mayrhofer govorila je o manjinskim pravima slovenske manjine u Koruškoj od uspostave neovisne Republike Austrije 1955., o njihovoj primjeni na primjeru postavljanja topografskih natpisa i utjecaju diplomatskih odnosa s Jugoslavijom na provođenje austrijskih ustavnih odredbi o manjinskim pravima. Karoline Rieder analizirala je austrijsko-slovenski film *Artikel 7 – Unser Recht* iz 2005. u kontekstu sukoba oko dvojezičnih mjesnih natpisa u Koruškoj početkom ovog tisućljeća.

Sekciju pod nazivom „Shifting Alliances“ sačinjavalo je pet izlagača. Vicko Marelič analizirao je suradnju i sukobe Talijana s Hrvatima i Slovencima tijekom Drugoga svjetskog rata, ali je istaknuo aspekte suradnje koji su pridonijeli stvaranju jedinstvenog istrijskog identiteta kroz zajedničku antifašističku borbu u Drugom svjetskom ratu i suživot u kasnijim desetljećima. Anđelko Vlašić govorio je o razvoju stava jugoslavenskog javnog mnijenja prema Tršćanskoj krizi i prema izgledu sporne talijansko-jugoslavenske granice od 1945. do 1975. s naglaskom na propagandi u jugoslavenskom tisku. Eric Gobbetti govorio je o promjenama u politici kolaboracije koju je fašistička Italija provodila u okupiranoj Jugoslaviji tijekom Drugoga svjetskog rata i zaključio je da je ta politika potpuno propala, iako je u nju ulagano mnogo truda. Paolo Fonzi analizirao je razlike u politici fašističke Italije prema etničkim manjinama u okupiranoj Grčkoj tijekom Drugoga svjetskog rata, tj. prema Čamima, Arumunjima i slavofonoj etničkoj manjini na sjeveru Grčke. Maximilian Graf govorio je o austrijskom sudjelovanju u diplomatskim razmiricama oko pitanja Trsta od 1945. do 1955. i utjecaju toga pitanja na unutarnju i vanjsku politiku Austrije u spomenutom razdoblju.

U zaključnoj je raspravi Adamantios Skordos ustvrdio da je zanimljivo kako je Jugoslavija bila uključena u sve spomenute granične sukobe i zaključio da je potrebno istraživati jugoslavensku strategiju na diplomatskom polju putem usporednih analiza i kulturu sjećanja među etničkim manjinama u svim spornim pokrajinama. Naglasio je da je konferencija bila strukturirana geografski, a ne tematski, čime se dobilo prožimanje

raznolikih istraživačkih tehnika u svim sekcijama. Svi su se prisutni izlagači složili da je konferencija imala vrlo kreativnih trenutaka u raspravama na koncu pojedinih sekcija i da je kritičnost komentatora bila vrlo bitan segment konferencije. Zaključeno je da je, uz već spomenute, potrebno proučiti i antropološke i rodne aspekte obrađenih geografskih cjelina. Organizatori su najavili objavljivanje knjige s referatima izlagača i moguće davanje novih radova koji bi pojačali tematski okvir konferencije.

Anđelko Vlašić

Međunarodni znanstveni kongres Stoljeće hrabrih – arheologija rimskih osvajanja i otpora starosjedilaca u Iliriku za vrijeme Augusta i njegovih nasljednika, Zagreb, 22.-26. rujna 2014.

Od smrti velikog rimskog cara Augusta prošlo je već 2.000 godina, a njegovo značenje i utjecaj na svijet i dalje su osjetni i snažni. Tako je tijekom 2014. godine održano više znanstvenih skupova i drugih manifestacija koje su proslavile znamenito *stoljeće hrabrih* kako je ono lijepo imenovano u nazivu međunarodnog znanstvenog kongresa koji je od 22.-26. rujna 2014. godine održan na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu.

Međunarodni kongres *Stoljeće hrabrih – arheologija rimskih osvajanja i otpora starosjedilaca u Iliriku za vrijeme Augusta i njegovih nasljednika* održan je zahvaljujući uspješnoj organizaciji Katedre za rimsku provincijalnu i ranokršćansku arheologiju te Katedre za klasičnu arheologiju Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Kako je vrijeme Augustova carevanja, uz brojne vojne sukobe, obilježilo i donošenje dugotrajne stabilnosti i mira u pojedinim provincijama, tematika skupa bila je vezana uz samog Augusta, ali i uz njegove nasljednike, obuhvaćajući vrijeme od carevih pohoda u Iliriku dok je još bio poznat kao Oktavijan (35.-33. g. pr. Kr.) sve do smrti cara Nerona (68. g.), s ciljem da se pospješi sveobuhvatna rasprava koja objedinjuje mnoga pitanja povezana s ovim razdobljem prosperiteta.

Organizacijski odbor ovog istaknutog međunarodnog skupa činili su prof. dr. Mirjana Sanader, predstojnica katedre za Rimsku provincijalnu i ranokršćansku arheologiju, prof. dr. sc. Marina Miličević Bradač, predstojnica katedre za Klasičnu arheologiju, doc. dr. sc. Domagoj Tončinić te dr. sc. Dino Demicheli. Znanstveni su odbor sačinjavali prof. dr. Werner Eck sa Sveučilišta u Kölnu, prof. dr. Péter Kovács sa Katoličkog sveučilišta Pázamány Peter u Piliscsabi i Sveučilišta u Beču, prof. dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić s Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. sc. Emilio Marin s Hrvatskog katoličkog sveučilišta u Zagrebu, prof. dr. sc. Robert Matijašić s Odjela za humanističke znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli, dr. sc. Krešimir Marijević sa Sveučilišta u Trieru, prof. dr. sc. Marina Miličević Bradač s Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, prof. dr. sc. Mirjana Sanader s Odsjeka za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu, dr. sc. Manfred Schmidt s Brandenburške akademije znanosti u Berlinu te dr. sc.

FILOZOFSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
INSTITUTE OF CROATIAN HISTORY
INSTITUT FÜR KROATISCHE GESCHICHTE

RADOVI

46

ZAVOD ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

The logo for FF press, featuring the letters 'FF' in a stylized font with a horizontal line through them, followed by the word 'press' in a lowercase, sans-serif font.

ZAGREB 2014.

RADOVI ZAVODA ZA HRVATSKU POVIJEST
FILOZOFSKOGA FAKULTETA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Knjiga 46

Izdavač / Publisher

Zavod za hrvatsku povijest
Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
FF-press

Za izdavača / For Publisher

Vlatko Previšić

Glavni urednik / Editor-in-Chief

Hrvoje Gračanin

Uredništvo / Editorial Board

Bruna Kuntić-Makvić (stara povijest/ancient history), Zrinka Nikolić Jakus (srednji vijek/
medieval history), Hrvoje Petrić (rani novi vijek/early modern history), Željko Holjevac
(moderna povijest/modern history), Tvrтко Jakovina (suvremena povijest/contemporary history),
Silvija Pisk (mikrohistorija i zavičajna povijest/microhistory and local history),
Zrinka Blažević (teorija i metodologija povijesti/theory and methodology of history)

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board

Denis Alimov (Sankt Peterburg), Živko Andrijašević (Nikšić), Csaba Békés (Budapest), Rajko
Bratož (Ljubljana), Snježana Buzov (Columbus, Ohio), Svetlozar Eldarov (Sofija), Toni Filiposki
(Skopje), Aleksandar Fotić (Beograd), Alojz Ivanišević (Wien),
Egidio Ivetić (Padova), Husnija Kamberović (Sarajevo), Karl Kaser (Graz),
Irina Ognyanova (Sofija), Géza Pálffy (Budapest), Ioan-Aurel Pop (Cluj),
Nada Proeva (Skopje), Alexios Savvides (Kalamata), Vlada Stanković (Beograd),
Ludwig Steindorff (Kiel), Peter Štih (Ljubljana)

Izvršna urednica za tuzemnu i inozemnu razmjenu /

Executive Editor for Publications Exchange

Kristina Milković

Tajnik uredništva / Editorial Board Assistant

Dejan Zadro

Adresa uredništva/Editorial Board address

Zavod za hrvatsku povijest, Filozofski fakultet Zagreb,
Ivana Lučića 3, HR-10 000, Zagreb

Tel. ++385 (0)1 6120 150, 6120 158, faks ++385 (0)1 6156 879

Časopis izlazi jedanput godišnje / The Journal is published once a year

Časopis je u digitalnom obliku dostupan na / The Journal in digital form is accessible at
Portal znanstvenih časopisa Republike Hrvatske „Hrčak“
<http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>

Financijska potpora za tisak časopisa / The Journal is published with the support by
Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske,

Časopis je indeksiran u sljedećim bazama / The Journal is indexed in the following databases:
Directory of Open Access Journals, EBSCO, SCOPUS

Naslovna stranica

Iva Mandić

Grafičko oblikovanje i računalni slog

Ivanka Cokol

Lektura

Jadranka Brnčić

Tisak

Web2tisak, Zagreb

Naklada

250 primjeraka

*Časopis je u digitalnom obliku dostupan na Portalu znanstvenih časopisa
Republike Hrvatske „Hrčak“ <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*

*The Journal is accessible in digital form at the Hrcak - Portal of scientific
journals of Croatia <http://hrcak.srce.hr/radovi-zhp>*